

POWIEŚĆ DOJRZAŁEGO REALIZMU

Lalka Bolesława Prusa

Narracja trzecioosobowa (odautorska)	Narracja pierwszoosobowa
29 rozdziałów	9 rozdziałów (<i>Pamiętnik starego subiekta</i>)
pokazywany czas: lata 1878–1879	pokazywany czas: poszerzony do początku XIX w. (przypomnienie czasów powstania styczniowego i Wiosny Ludów, a nawet wojen napoleońskich we wspomnieniach ojca Rzeckiego)
dążenie do obiektywności, dystans wobec ukazywanych wydarzeń	subiektywność, często melancholia, sentymentalizm
narrator wszechwiedzący	narrator pozbawiony pełnej wiedzy o świecie
funkcje narracji: <ul style="list-style-type: none"> • ukazywanie świata przedstawionego • charakterystyka wydarzeń 	funkcje narracji: <ul style="list-style-type: none"> • pogłębianie analizy psychologicznej bohaterów • ukazywanie zdarzeń z różnych punktów widzenia • wprowadzanie elementów humoru

Lalka jako powieść dojrzałego realizmu

- Kompozycja otwarta.
- Wielogłosowość: konfrontowanie różnych opinii, łączenie narracji trzecioosobowej (narrator wszechwiedzący) i pierwszoosobowej (pamiętnik Rzeckiego).
- Umieszczenie akcji w czasach współczesnych pisarzowi (odwołania do historii pojawiają się wtedy, kiedy są uzasadnione, gdy historia ma wpływ na teraźniejsze losy bohaterów).
- Realność przedstawionego czasu i miejsc (oddanie topografii Warszawy). Jednym z nielicznych odstępstw jest niemal całkowite pominięcie w tym obrazie Rosjan.
- Prawdopodobieństwo zdarzeń (zasada *mimesis*) – dbałość o wierne przedstawienie środowiska, w którym rozgrywają się wydarzenia.
- Panoramiczny obraz społeczeństwa.
- Pogłębienie psychologii postaci, charakterystyka pokazana poprzez działania przedstawianych osób (dominacja charakterystyk pośrednich nad bezpośrednimi); bohater jest jednostką społeczną – o tym, jaki jest, decyduje społeczeństwo.
- Język służący tworzeniu iluzji rzeczywistości, dopasowany do poziomu intelektualnego i uczuciowego danego bohatera (indywidualizacja).
- Dominacja dialogów nad opisami – czytelnik tworzy charakterystyki postaci głównie na podstawie dialogów oraz opisanych zachowań.